

RECENSIES

M. de Bruyne en L. Gevers, *Kroniek van Albrecht Rodenbach (1856-1880)* (Brugge: Orion, 1980, 294 blz., f67,90, ISBN 90 264 3543 6).

In de reeks *Kronieken* van beroemde Vlamingen, uitgegeven door Orion, kwam in 1980, honderd jaar na diens overlijden, Albrecht Rodenbach aan de beurt: een onmiskenbaar literair talent, een overtuigd en onvermoeibaar vechter voor de Vlaamse taal en cultuur, en één van de grote leiders van de katholieke Vlaamse studentenbeweging van zijn tijd.

Rodenbach trad al op de voorgrond als leerling aan het klein seminarie van Roeselare waar hij mede verantwoordelijk was voor de 'Groote Stooringe' (1875), een opstandige reactie van vlaamsgezinde leerlingen tegen de behoudsgezinde directie die onvoldoende begrip opbracht voor hun Vlaamse verzuchtingen. Hun rebels gedrag had echter het tegenovergestelde resultaat: voortaan werd het flamingantisme er van hogerhand krachtdadig onderdrukt. Zo is het te begrijpen dat Rodenbach de stap naar de universiteit aanvoelde als een bevrijding uit de beklemmende banden van het katholieke schoolsysteem. Eenmaal te Leuven wierp hij zich met een ontzettend dynamisme in de Vlaamse actie en engageerde zich in tal van literaire en flamingantische genootschappen, publiceerde in een tiental tijdschriften, behaalde eervolle vermeldingen bij letterkundige wedstrijden enzovoort. Op weinige jaren tijd werd zijn naam een begrip in het Vlaamse scholieren- en studentenmilieu, tot in vrijzinnige Vlaams-literaire kringen. Rodenbachs jeugdige overmoed en zelfbewustzijn waren daaraan zeker niet vreemd, evenmin als de houding van zijn omgeving die hem graag als de leider naar voren schoof. Schreef zijn oud-leraar Hugo Verriest hem niet: 'Gij moet de Vlaming zijn waarin eene geheele letterwereld haar leven haalt, haren geest en hare wending, en een helft van België, voor wet en overheid, de uitsprake van zijn recht, begeerten en wil' (246). Rodenbach was toen nog geen 23 jaar. Nauwelijks acht maanden later zou hij overlijden.

Rodenbachs vroegtijdige dood droeg er eens te meer toe bij dat hij moeiteloos verheven werd tot het boegbeeld van de katholieke Vlaamse studentenbeweging. Een blik op de bladzijdenlange 'Chronologische bibliografie' van en over Rodenbach aan het einde van de *Kroniek* verraaft hoezeer de 'mythe Rodenbach' bleef doorwerken tot ver in de twintigste eeuw.

Deze lange literatuurlijst betekent nochtans niet dat het boek van M. de Bruyne en L. Gevers platgetreden paden bewandelt. Het is in meer dan één opzicht vernieuwend. Het verenigt tal van tot hiertoe gekende elementen (ondermeer uit de werken van Albrechts broer, Ferdinand Rodenbach, door F. Baur en R.F. Lissens) met nieuwe gegevens, verkregen na zorgvuldig en gedetailleerd bronnenonderzoek. Zo konden meerdere autobiografische gedichten van Rodenbach dankzij de confrontatie met gegevens uit zijn levensloop voor het eerst precies gedateerd en geïnterpreteerd worden. Vooral het tweede gedeelte van het boek, over Rodenbachs studententijd te Leuven door L. Gevers, is een vernieuwende bijdrage tot de kennis van diens aandeel in de Vlaamstalige pers en in het verenigingsleven, al is dit bij gebrek aan bronnenverwijzingen niet onmiddellijk duidelijk.

Een kroniek biedt het voordeel de levensloop van een persoon dag aan dag, in doen en denken en tot in het detail voor het voetlicht te kunnen brengen. De *Kroniek van Albrecht Rodenbach* munt uit in volledigheid. Ze is boeiend om te lezen, rijk geïllustreerd en beslist genietbaar voor een breed publiek.

Maar een kroniek is geen biografie. Door de persoon zozeer centraal te stellen, heeft ze het nadeel dat soms door de 'bomen' het 'bos' verloren dreigt te gaan. Meer dan de auteurs van voorgaande Orionkronieken hebben M. de Bruyne en L. Gevers daarom getracht doorheen de opeenstapeling van feiten de context te belichten: het milieu waarin

Rodenbach opgroeide, de invloeden die hij onderging op school, aan de universiteit, van vooraanstaande letterkundigen, de evolutie ook van zijn karakter, zijn denken en handelwijze. Het eerste deel van de kroniek, van de hand van de jurist M. de Bruyne over Rodenbachs leven tot aan het einde van zijn schooltijd (1856-1876), mist toch nog de nodige diepgang. De historica L. Gevers daarentegen roept in het tweede deel, dat overigens twee derden van het boek beslaat, een indringend en sprekend beeld op van de toenmalige Leuvense universiteit, het studentenleven, de spanningen tussen de West- en de andere Vlamingen, de relatie van Rodenbach tot Pol de Mont, Hugo Verriest, P.P. Alberdinck Thijm enzovoort.

De kroniek biedt dus meer dan een levensschets van Rodenbach alleen. Daarom betreuren we het dat ze geen indices bevat die haar vlot bruikbaar had gemaakt voor verder onderzoek over de Vlaamse beweging tijdens de betreffende periode.

De kroniek eindigt met een 'Nawoord' door prof. M. Wildiers dat de betekenis van Rodenbach voor de latere katholieke Vlaamse studentenbeweging had moeten toelichten. Ons inziens is dat nawoord eerder het getuigenis van een deelgenoot aan de beweging die in Rodenbach een vroege Vlaams-nationalist ziet, wat niet bevestigd wordt door het objectieve historische relaas van de kroniek zelf. Of moet het nawoord begrepen worden als een bewijs dat de 'mythe Rodenbach' nog niet helemaal voorbij is?

Leen Van Molle

Camille Huysmans, *Geschriften en documenten*, I, *C. Huysmans in Brussel*, D. de Weerd en W. Geldolf, ed. (Antwerpen-Amsterdam: Standaard wetenschappelijke uitgeverij, 1974, xiii + 145 blz.); II, *C. Huysmans en België tijdens Wereldoorlog I*, *idem*, ed. (*ibidem*, 1975, 137 blz.); Vla, *C. Huysmans en de cultuur*, *idem*, ed. (*ibidem*, 1979, ix + 286 blz.); VIb, *C. Huysmans en het onderwijs*, H. van Daele, ed. (*ibidem*, 1976, vii + 341 blz.); VII, *C. Huysmans in Londen*, H. Balthazar en J. Gotovitch, ed. (*ibidem*, 1978, xxx + 268 blz.); VIII, *De Belgische socialistische leden in Londen*, J. Gotovitch, ed. (*ibidem*, 1981, ix + 227 blz.).

Camille Huysmans (1871-1968) is ongetwijfeld één van de meest markante en veelzijdige figuren geweest uit de Belgische socialistische beweging die niet enkel zijn stempel drukte op de internationale arbeidersbeweging - hij was de secretaris van de Tweede Internationale - maar die ook de binnenlandse politiek van België gedurende lange tijd gevoelig trachtte te beïnvloeden. Hij liet een uiterst omvangrijk en belangrijk archief na dat de meest verscheiden stukken bevat: autobiografische nota's, herinneringen en andere egodocumenten, massa's bescheiden resulterend uit de talrijke openbare functies die hij achtereenvolgens bekleedde (gemeenteraadslid, parlementslid, minister), een uitgebreide correspondentie met de meest diverse leden van het Belgische establishment, brieven aan en van buitenlandse politieke leiders, voornamelijk uit de socialistische partijen.

Dit vele lopende meters omvattende privé-archief wordt beheerd door de familieleden en een aantal politieke vrienden van wijlen C. Huysmans die zich allen terdege bewust zijn van de onschatbare waarde van deze documenten en geschriften voor de reconstructie van het recente politieke verleden. De wetenschappers onder hen vatten in het begin van de jaren 1970 dan ook het plan op de meest representatieve en belangrijkste archiefstukken toegankelijk te maken voor een breed publiek. De Antwerpse Standaard wetenschappelijke uitgeverij werd bereid gevonden deze reeks bronnenpublicaties uit te geven. De leden